

UITGEH ~ ~ D

DE PRIOR

1. Koesterde u, vooreer u de ‘eerste monnik’ van uw abdij werd, al ambities in die richting?

De term ‘ambitie’ klinkt tamelijk negatief. En dat zal Benedictus ook beseft hebben, toen hij zijn gedachten liet gaan over het ambt van de prior, het ‘noodzakelijke kwaad’ in een klooster. Lees maar eens wat er staat in het 65ste hoofdstuk van zijn leefregel. “Vaak leidt de benoeming van de prior tot ernstige conflicten. Want het komt voor dat mensen vervuld zijn van een kwade geest van trots en zich een tweede abt wanen, en daarom naar de macht grijpen.” Het is duidelijk dat de monnikenvader een broertje dood had aan eierzuchtige rechterhanden voor zijn beleid. De primaire betekenis van ‘ambitie’ is precies ‘eierzucht’. Al bestaat er natuurlijk ook een gezonde ambitie. Maar die kun je slechts koesteren na je benoeming. Misschien bestaat die zuivere ambitie erin te streven naar een invulling van je ambt, die volledig overeenkomt met wat de abt in gedachten heeft over de taak van zijn prior. En... zoveel abten, zoveel verschillende invullingen van het ambt van de prior.

2. Wat is het belangrijkste dat u van uw voorganger geleerd hebt?

Niets leerde ik van mijn voorganger. Volstrekt niets! De vorige prior van de abdij was immers benoemd door een andere abt dan deze die nu aan het hoofd van de gemeenschap staat. Ik zei het toch al: zoveel abten, zoveel priors. “De prior voert in alle eerbied uit wat zijn abt hem opdraagt en doet niets wat indruist tegen de wil of de verordening van de abt”, staat ook in dat vervelende kapittel over de ‘eerste man’ – eigenlijk de schaduw van de echte *primus inter pares* (de abt) – in het klooster. Had mijn voorganger mij iets kunnen leren, dan was het dat ik voortaan met twee gewetens door het leven moet gaan: dat

Santo Domingo de Silos.
© Foto: Manelzaera.

Kloosterlingen bekijken de wereld door de bril van hun ambt of functie. Dat zorgt voor diepzinnige – soms ook grappige – antwoorden op eenvoudige vragen. In *Uitgehoord* bericht een anonieme auteur over de mooiste denkbare reacties, nadat hij zijn licht opstak bij ambtgenoten in abdijen en priorijen.

van mijzelf en dat van de abt die overigens geen ander geweten heeft dan dat van de hele gemeenschap die hij moet leiden.

3. *Dan moet uw taak toch moeilijk zijn?*

Enerzijds moet ik daar bevestigend op antwoorden. Ja, het is een moeilijke job! En daar zal Benedictus zich beslist van bewust geweest zijn. Hoewel hij geen gebenedijd woord goeds weet te schrijven over de prior – althans, hij put zich uit in de opsomming van wat er allemaal kan misgaan als de ‘eerste’ zich teveel *dé* ‘eerste’ gaat voelen – krijgt die hogerangsmoennik toch meer respijt dan alle andere monniken. Niet *driemaal* krijgt hij een vermaning vooraleer de abt hem tengevolge van ‘beroepsfouten’ een stapje opzij doet zetten, maar *viermaal*. Alsof de inspanning om zijn ambt desondanks goed uit te oefenen, hem een beetje doof heeft gemaakt voor pertinente kritiek vanwege diegene die hem het ambt van prior verleende.

Anderzijds is het werk van de prior ook heel gemakkelijk. Als hij tussen hamer en aambeeld dreigt terecht te komen – en dat gebeurt wel vaker dan hem lief is – dan volstaat het meestal om aan de hamer te vertellen dat het aambeeld helemaal gereed is om de slag op te vangen en vervolgens het aambeeld te sussen met de mededeling dat de hamer een slag voor niets doet als er geen ijzer ligt dat gesmeed moet worden. Het gevolg is dat de hamer niet neerdaalt en het aambeeld rustig op zijn plek blijft liggen, met het gedweeë, onmachtige, maar ongeschonden stukje ijzer erop. Zo’n oplossing hebben andere mensen meestal niet als ze in een lastig parket verkeren. Begrijpt u wat ik bedoel?

4. *Nee. Maar dat zal dan het vervelende kantje zijn aan de job van de vraagsteller van deze rubriek, neem ik aan?*

Ik had het over gewiektheid die net niet zondig is. Och, dat beeld van hamer en aambeeld hoeft niet zo moeilijk te zijn. Vergelijk het stukje ijzer met diegene die bemiddelt in een echtelijke ruzie. Iedereen weet dat zo’n *go-between* zich ervoor moet hoeden overreacties te ontplooiën. Doet hij dat niet en handelt hij in de overtuiging dat “het behoud van de vrede en de liefde” – ik haal die zinsnede alweer uit het 65ste kapittel van de Regel – helemaal van hem afhangt, dan valt hij jammerlijk in het hoekje van de slagen. En heeft hij zichzelf dus overbodig gemaakt. Ach, dat laatste is misschien nog niet eens zo slecht. Benedictus zou erom gelachen hebben. Ik hoor hem al gniffelen: “Zie je wel dat een prior niet nodig is.”

5. *Is er een rolmodel waaraan u zich graag spiegelt?*

Ooit dacht ik dat een convent met een abt en een prior gelijkt op een groot gezin met vader en moeder aan het roer. De rol van de prior zou dan afhangen van de rol die de abt zich aanmeet. Voelt die laatste zich het gemakkelijkst in de strengheid van de vader, dan moet de prior de mildheid van de moeder

‘Liefst als een stukje onberoerd ijzer tussen hamer en aambeeld’

etaleren. En vice versa. Ik bedoel: het kan ook omgekeerd, met een goeder-tieren abbatiale ‘moeder’ en een veeleisende priorale ‘vader’.

Vandaag geloof ik niet meer in dat plaatje. Als je leest welke hoedanigheden Benedictus van een abt verlangt, dan kan de ideale overste niet anders dan ‘vader’ en ‘moeder’ tegelijk zijn. Kortom, hij moet God zelve representeren. Vond God ook niet een sublieme oplossing om het probleem van de tegenstrijdige rolmodellen te overstijgen? Hij zond zijn Zoon om ‘broeder van eenvoudigen’ te worden. En kijk eens wat Benedictus schrijft over de prior: “Omdat hij hoger staat dan de rest, dient de prior des te zorgvuldiger de bepalingen van de Regel in acht te nemen.” Kortom, de prior is de ‘broeder der broeders’.

6. Houdt u van uw werk?

Om het trinitaire beeld te vervolledigen: jazeker, met de liefde en de vurigheid van de heilige Geest. Vergeef me mijn onnaspeurbaarheid.

7. Wat is het eerste dat u zou doen als u morgen tot abt werd gekozen?

Een prior benoemen. En hem vragen vooral niets van zijn voorganger na te bootsen. Want anders zou de nieuwe prior zijn kersverse abt slechts naar de mond praten. Volgens mij bedoelde Benedictus dat nu ook weer niet.

Reacties op de inhoud van deze rubriek zijn welkom op redactie@dekoel.org.

In het juninummer van *De Kovel* wordt de ‘**kloosterkok(kin)**’ uitgehoord. De *anonymus* van **Uitgehoord** legt tot eind april zijn oor te luisteren bij hen die zich ettelijke uren tussen potten en pannen ophouden. Wie meent hem de naakte waarheid over de ‘**keuken**’ van het klooster te kunnen onthullen, is uitgenodigd om dit aan bovenstaand e-mailadres te bezorgen.